

VNÚTORNÁ SMERNICA

č. 4/2019

o prevencii proti šikanovaniu na Gymnáziu sv. Edity Steinovej

Mgr. Marek Zlacký

riaditeľ školy

Košice, 30.9.2020

Obsah

Čl. 1. Úvodné ustanovenia

Čl. 2. Charakteristika šikanovania

Čl. 3. Prevencia šikanovania

Čl. 4. Metódy riešenia šikanovania

Čl. 5. Opatrenia na riešenie šikanovania

Čl. 6. Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

Čl. 7. Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov, osobami, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu

Čl. 8. Zodpovednosť školy

Čl.9. Postup v prípade zistenia šikanovania

Čl.10. Záverečné ustanovenie a účinnosť

Čl. 1.

Úvodné ustanovenia

Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov, možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa §144 ods.1 písm. o) a § 153 ods. 1 zákona . 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) v znení neskorších predpisov a na práva žiaka podľa §144 ods. 1 písm. i) a k) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade so Smernicou č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach.

Čl. 2.

Charakteristika šikanovania

- (1) **Šikanovaním** rozumie
  - a) správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrašovanie iného žiaka alebo
  - b) úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.
- (2) **Podstatou šikanovania** je najmä
  - a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
  - b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
  - c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.
- (3) **Šikanovanie sa môže prejavíť**
  - a) v priamej forme, najmä fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením vecí, vyhrážaním, zastrašovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovaním alebo
  - b) v nepriamej forme, najmä prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.
- (4) **Kyberšikanovaním** je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie informačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.
- (5) **Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky**
  - a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
  - b) agresor vystupuje často anonymne,
  - c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,

- d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
  - e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
  - f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
  - g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
  - h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
  - i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
  - j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
  - k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.
- (6) Šikanovanie môže naplniť skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.**
- (7) Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin**
- a) ublíženia na zdraví,¹⁾
  - b) obmedzovania osobnej slobody,²⁾
  - c) lúpeže,³⁾
  - d) vydierania,⁴⁾
  - e) hrubého nátlaku,⁵⁾
  - f) nátlaku,⁶⁾
  - g) porušovania domovej slobody,⁷⁾
  - h) sexuálneho násillia,⁸⁾
  - i) sexuálneho zneužívania,⁹⁾
  - j) krádeže,¹⁰⁾
  - k) neoprávneného užívania cudzej veci,¹¹⁾
  - l) poškodzovania cudzej veci,¹²⁾
  - m) nebezpečného vyhrážania sa,¹³⁾
  - n) nebezpečného prenasledovania,¹⁴⁾
  - o) výroby detskej pornografie,¹⁵⁾

---

1) § 155 Trestného zákona.
2) § 183 Trestného zákona.
3) § 188 Trestného zákona.
4) § 189 Trestného zákona.
5) § 190 Trestného zákona.
6) § 192 Trestného zákona.
7) § 194 Trestného zákona.
8) § 200 Trestného zákona.
9) § 201 až 201b Trestného zákona.
10) § 212 Trestného zákona.
11) § 215 Trestného zákona.
12) § 245 Trestného zákona.
13) § 260 Trestného zákona.
14) § 360a Trestného zákona.
15) § 368 Trestného zákona.

- p) rozširovania detskej pornografie,¹⁶⁾
- q) prechovávaní detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení,¹⁷⁾
- r) ohovárania.¹⁸⁾

(8) Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu¹⁹⁾ alebo priestupku proti majetku.²⁰⁾

(9) Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná **z dôvodu nízkeho veku²¹⁾** nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.

(10) **Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec**, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin

- a) neprekazenia trestného činu,²²⁾
- b) neoznámenia trestného činu²³⁾ alebo
- c) ublíženia na zdraví.²⁴⁾

---

16) § 369 Trestného zákona

17) § 370 Trestného zákona.

18) § 373a Trestného zákona.

19) § 49 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

20) § 50 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

21) § 22 Trestného zákona.

22) § 341 Trestného zákona.

23) § 340 Trestného zákona.

24) § 158 Trestného zákona.

Čl. 3.

Prevenia šikanovania

- (1) Prevenia šikanovania sa zabezpečuje najmä **formou**
- a) súčasti výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém
    1. osobný a sociálny rozvoj,
    2. mediálna výchova,
    3. multikultúrna výchova,
    4. ochrana života a zdravia,
    5. výchova a vzdelávanie k ľudským právam,
    6. výchova k občianstvu,
    7. boj proti extrémizmu,
    8. výchova k manželstvu a rodičovstvu a
  - b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo organizovaných inými relevantnými subjektmi.
- (2) Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ priebežne informujú zákonných zástupcov, opatrovníka, osoby, ktorým súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti²⁵⁾ alebo do pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov²⁶⁾ (ďalej len „osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa“) alebo zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu o preventívnych činnostiach školy. Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností. Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa nepovažujú jednorazové činnosti, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastrasovanie.
- (3) Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.
- (4) Riaditeľ školy oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania
- a) všetkých žiakov príslušnej školy a ich zákonných zástupcov,
  - b) zamestnancov školy príslušnej školy,
  - c) osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
  - d) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.
- (5) Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä
- a) vytvára pozitívne prostredie v škole,
  - b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,

²⁵⁾ § 48 Zákona č. 36/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

²⁶⁾ § 103 Zákona č. 36/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

- c) určuje v školskom poriadku pravidlá
  - 1. správania sa vrátane sankcií za ich porušenie,
  - 2. používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií) v priestoroch školy,
- d) rozpracúva podrobnosti prevencie a riešenia šikanovania žiakov vo vnútornom predpise školy,
- e) zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
- f) oboznamuje pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
- g) informuje o postupe pri zistení šikanovania, najmä
  - 1. pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov,
  - 2. žiakov,
  - 3. zákonných zástupcov žiaka,
  - 4. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
  - 5. zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
- h) zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,
- i) určuje v pracovnom poriadku školy povinnosť zamestnancov školy oznamovať podozrenie zo šikanovania,
- j) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,
- k) spolupracuje s odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (ďalej len „centrum“) a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne,
- l) zapája do prevencie šikanovania žiacku školskú radu, radu školy a zriaďovateľa.

Čl. 4.

Metódy riešenia šikanovania

- (1) Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba zostavuje tím zamestnancov školy, ktorý navrhuje a zabezpečuje odborný postup pri riešení šikanovania.
- (2) Riaditeľ školy alebo ním poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania najmä
  - a) zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,

- b) zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
- c) vykonáva opatrenia na zabránenie nožnej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,
- d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
- e) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
- f) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
- g) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom,
- h) kontaktuje vo vzťahu k obeť, agresorovi a svedkovi šikanovania
  - 1. zákonných zástupcov,
  - 2. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
  - 3. zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
  - 4. zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,
- i) kontaktuje miestne príslušné centrum,
- j) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
- k) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
- l) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
- m) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.²⁷⁾

Čl. 5.

Opatrenia na riešenie šikanovania

- (1) Opatreniami na riešenie šikanovania pre obeť a jej zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je obeť umiestnená na základe rozhodnutia súdu sú najmä
- a) odporúčanie vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť,
  - b) zabezpečenie skupinového intervenčného programu v spolupráci s centrom,
  - c) zaistenie bezpečia obeť,
  - d) zabezpečenie informovania a poradenstva o šikanovaní pre osoby uvedené v článku 3 ods. 2.

---

²⁷⁾ V prípade podozrenia na spáchanie trestného činu sa uvedené ohlasuje orgánom činným v trestnom konaní, t.j. policajtom alebo prokurátorovi. V prípade podozrenia na spáchanie priestupku sa uvedené ohlasuje príslušnému okresnému úradu.

(2) Opatreniami na riešenie šikanovania pre agresora a jeho zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je agresor umiestnený na základe rozhodnutia súdu sú najmä

- a) odporúčanie zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť centra,
- b) preloženie agresora do inej triedy alebo do inej výchovnej skupiny, ak je agresor schopný stále ohrozovať svoje okolie,
- c) uloženie opatrenia vo výchove podľa § 58 ods. 2 a 3 zákona.

(3) Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie, alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeť bezodkladne poskytnúť pomoc.

Čl. 6.

Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

(1) Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil

- a) šikanovania,
- b) spáchania trestného činu uvedeného v čl. 2 ods. 7 alebo opakovane páchal priestupky uvedené v čl. 2 ods. 8 v súvislosti so šikanovaním.

(2) Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť

- a) podozrenie podľa odseku 1,
- b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
- c) opatrenia, ktoré prijal podľa článku 4 alebo článku 5.

Čl. 7.

Spolupráca školy so zákonnými zástupcami žiakov, osobami, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu

(1) Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca, ďalší pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci s rodinou obeť a s rodinou agresora.

(2) Pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obeť, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.

(3) Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu,

umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.

(4) O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

Čl. 8.

Zodpovednosť školy

(1) Škola zodpovedá za žiakov v čase školského vyučovania a v čase konania školských akcií v súlade so *zákonom č. 245/2008 Zb. – školský zákon, Dohovorom o právach dieťaťa a podľa pracovného poriadku školy.*

(2) Za povinnosť uvedenú v predchádzajúcom bode sú zodpovední všetci pedagogickí a odborní zamestnanci školy, konkrétne:

a) tí, ktorí realizujú vyučovací proces,

b) tí, ktorí vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor na chodbách, v jedálni,

c) tí, ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu (výlety, KOŽAZ, exkurzie, kultúrne podujatia, medzinárodné projektové stretnutia, návštevy firiem, besedy, športové podujatia atď.)

d) tí, ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas záujmových krúžkov

e) tí nepedagogickí a odborní zamestnanci, ktorí sú v čase vyučovacieho procesu v škole a vykonávajú svoju nepedagogickú činnosť pri ktorej je podozrenie na šikanovanie (recepčný, školník, kuchárka).

(3) Škola zodpovedá aj za škodu, ktorú v čase vyučovania, resp. v dobe vykonávania tzv. prechodného dohľadu spôsobí žiak, pokiaľ ten (to zn. učiteľ alebo iný zamestnanec), kto je povinný vykonávať dohľad nepreukáže, že náležitý dohľad nezanedbal (§ 422 Občianskeho zákonníka).

(4) V prípade, že náležitý dohľad nebol zanedbaný a dotýčny vykonávajúci dohľad preukáže spôsobenie škody žiakovi, za škodu zodpovedá žiak (v prípade plnoletosti žiaka), resp. rodič alebo zákonný zástupca žiaka (v prípade neplnoletosti žiaka).

(5) Šikanovanie, resp. jeho náznaky, nesmie byť zamestnancami školy v žiadnej miere akceptované, ignorované ani prehliadané. Pedagogický zamestnanec musí šikanovanie medzi žiakmi bez meškania riešiť, oznámiť túto skutočnosť triednemu učiteľovi agresora a obeť, vedeniu školy a každej jeho obeť poskytnúť okamžitú pomoc.

Čl.9.

Postup v prípade zistenia šikanovania

V prípade, že v priestoroch budovy školy počas školského vyučovania, resp. na školských akciách uvedených v čl. 4, bod 2, písm. c) sa zistí prípad šikanovania, je každý pedagogický resp. nepedagogický odborný zamestnanec povinný postupovať takto:

(1) Ten zamestnanec, ktorý tento prípad zistí, informuje o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obeť (predtým si zistí meno a priezvisko týchto žiakov a triedu, ktorú navštevujú), školského psychológa, koordinátora prevencie a vedenie školy.

(2) Triedni učitelia si na vyšetrenie prizvú daných žiakov, zamestnanca školy, ktorý skutočnosť oznámil a školského psychológa (pri zachovaní dôvernosti). O danom vyšetrení spíšu zápis, pričom tento odovzdajú v 1 vyhotovení:

- zástupcovi vedenia školy
- koordinátorovi prevencie
- školskému psychológovi

Jeden exemplár si nechajú pre svoju potrebu a priložia ho ku katalógovému listu žiaka.

(3) V zápise popíšu skutočnosť, vyjadrenia agresora a obeť a navrhnu opatrenia na riešenie.

(4) Triedni učitelia agresora a obeť v spolupráci so školským psychológom si pozvú na pohovor rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov. Aj o tomto stretnutí spíšu zápis (pozri bod č. 2). K pohovoru prizvú aj riaditeľa alebo zástupcu riaditeľa školy.

(5) Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obeť, rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe v súlade s vnútorným poriadkom školy, pracovným poriadkom školy, resp. zákonom č. 300/2005 Z. z. a č. 372/1990 Zb.

(6) Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu.

(7) V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak/čka školy, je povinný/á okamžite o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa a v jeho neprítomnosti informovať vedenie školy a to pri zachovaní dôvernosti a so zásadou ochrany údajov o dotknutých osobách.

Čl.10.

Záverečné ustanovenie a účinnosť

Smernica na prevenciu proti šikanovaniu na Gymnáziu sv. Edity Steinovej v Košiciach nadobúda platnosť 30.9.2020. Smernica je zverejnená na webovej stránke školy a platí v celom Gymnáziu sv. Edity Steinovej v Košiciach a na podujatiach organizovaných gymnáziom.

Oboznámenie zamestnancov školy s organizačnou smernicou na prevenciu proti šikanovaniu:

Dodatok aktualizovaný pre šk. rok: 2020/2021

	Dátum	Meno a priezvisko	Funkcia	Podpis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				